

Пашора Л. Ю., Фокіна Т. В. Толерантність врятує світ (сценарій тренінгового заняття для учнів 8-х класів у «Школі зростання особистості») // Шкільний світ. – 2015 – № 19. – С. 11-19.

Автори:

Пашора Лілія Юріївна, класний керівник 8 класу, вчитель української мови та літератури Котовського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня I-III ступенів школа – ліцей» Одеської області, спеціаліст II кваліфікаційної категорії;

Фокіна Тетяна Вікторівна, заступник директора з виховної роботи Котовського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня I-III ступенів школа – ліцей» Одеської області, вчитель російської мови та світової літератури, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист.

«ТОЛЕРАНТНІСТЬ ВРЯТУЄ СВІТ»

(сценарій тренінгового заняття

для учнів 8-х класів у «Школі зростання особистості»)

Актуальність. Відсутність у частини підлітків 12-15 років навичок конструктивного спілкування, взаєморозуміння викликає потребу виховання у них толерантності, тобто терпимості до відмінностей серед людей, уміння жити, не заважаючи іншим, здатності боронити та відстоювати свої права і свободи, не порушуючи права і свободи інших, сприяння формуванню вмінь використовувати при цьому ефективні технології.

Намагаючись знайти нові, нестандартні шляхи вирішення цієї проблеми, ми створили і реалізуємо модель виховної системи «**Школи зростання особистості**», де значна увага приділяється вихованню людини як творця свого життя, оволодінню кожним учнем мистецтвом своєї життєвої стратегії, культурою самовизначення.

Своїм *девiзом* ми обрали слова *видатного українського педагога Софії Русової*: «Виховання мусить мати на меті виробити людину з широким розумінням своїх громадських обов'язків, з належним високо розвинутим розумом, братерським почуттям до всіх людей, людину здатну до роботи, таку, яка ніде ні при яких обставинах не загине морально, фізично й проведе в життя незалежну думку».

Одним із важливих напрямів виховної діяльності «Школи зростання особистості» є соціалізація учнів, яка реалізується через *шкільну цільову програму «Толерантна особистість»* для учнів 1-11 класів (*автор Фокіна Т. В.*), спрямовану на розвиток у школярів рис толерантності з *метою* виховання відповідальних громадян, що відкриті до сприйняття інших культур, здатних цінувати свободу, людську гідність.

Реалізація програми сприяє соціалізації учнів, вихованню відповідальних громадян, що відкриті до сприйняття іншої точки зору, здатності цінувати свободу, розвиткові в учнів вміння розуміти найважливіші принципи толерантності і застосовувати їх у повсякденному житті. Діти вчаться попереджувати конфлікти і конструктивно їх розв'язувати.

Прикладом практичної реалізації програми «Толерантна особистість» є проведення виховних заходів із використанням тренінгових занять.

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ – ТРЕНІНГУ

Мета: сприяти формуванню ціннісних установок на толерантність, вдосконаленню комунікативної компетентності учнів; розвивати життєві установки на конструктивне розв'язання конфліктних ситуацій.

Завдання:

- поглибити знання про поняття «толерантність», ознайомити з рівнями толерантності людини; розвивати адекватну самооцінку, вміння аналізувати, приймати рішення, обирати правильну позицію;
- формувати мотивацію учнів на толерантну поведінку: вдосконалювати навички толерантного спілкування;
- сприяти формуванню ціннісних установок на толерантне спілкування та
- навичок толерантної поведінки; виховувати чуйність, взаємоповагу, людяність, терпимість і небайдужість;
- виховувати спостережливість, уважність до інших людей, здатність бачити, розуміти і сприймати відмінність іншої людини від себе, вчитись встановлювати стосунки на доброзичливій основі.

ПОПЕРЕДНЯ ПІДГОТОВКА ЗАНЯТТЯ - ТРЕНІНГУ:

1. Опрацювати літературу з проблеми формування толерантності у підлітків.
2. Провести моніторингові дослідження та визначити рівень сформованості толерантності учнів класу (спостереження, анкетування, тестування).
3. Створення творчої групи учнів по підготовці заходу, до якої входять: ведучі, група соціологічних досліджень, відповідальні за оформлення приміщення класу, плакатів, роботу мультимедійних засобів, музичний супровід.
4. Надати допомогу творчій групі учнів класу та організувати її роботу щодо проведення попередніх соціологічних досліджень з питань толерантності у класному колективі, сім'ях учнів.
5. Підготувати обладнання для заняття: плакати, роздатковий матеріал із залученням творчої групи учнів по підготовці заходу.

Обладнання: плакат «Квітка «Толерантність» для побудови асоціативного грона до поняття «толерантність»; різнокольорові «пелюстки»; «Мішечок порад» (прикріплений на дошці); яблука; листочки з надрукованими буквами слова «толерантність»; таблиця моніторингових досліджень та визначити рівня сформованості толерантності учнів класу; мультимедійні засоби; музичний супровід.

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вчитель. Питання «Чи вважаєте ви себе толерантними людьми? У чому це виявляється?». *Обговорення у колі.*

У ході нашого тренінгового заняття «Толерантність врятує світ» ми будемо *поповнити «Мішечок порад»* з цієї проблеми.

Перший учень. Останнім часом стало модним говорити про толерантність. Для нашої свідомості поняття «толерантність» незвичне. Нам ближче наше слово «терпимість» (*мультимедійна презентація*).

Толерантність (від лат. *tolerance*) – терпіння, прийняття іншої людини такою, якою вона є, зі всіма її достоїнствами і недоліками.

Толерантність – це поступливість, це активна позиція, викликана

визнанням прав і свобод людства.

Толерантність людей є найважливішою умовою миру і злагоди в сім'ї, колективі та суспільстві.

Другий учень. «Людина може обійтись без багатьох речей, але не без іншої людини», – сказав один учений. Навіть на самоті вона подумки звертається до інших людей. Наприклад, коли приміряєш новий одяг або робиш зачіску, думаєш, що скажуть твої друзі, чи не вважатимуть тебе відсталим або занадто «крутим». Попри все людські стосунки нерідко спричиняють проблеми: непорозуміння, суперечки, конфлікти. Щоб запобігти цьому, треба навчитися знаходити спільну мову з різними людьми.

Толерантність – це мистецтво жити в світі несхожих людей та ідей.

Толерантність – це терпимість до думок, поведінки та поглядів інших.

Перший учень. Поняття протилежне до толерантності – інтолерантність. Поділ людей на толерантних та інтолерантних є досить умовним. Кожна людина в своєму житті здійснює як толерантні, так й інтолерантні вчинки. Але здатність поводити себе толерантно може стати особистісною рисою і зможе забезпечити успіх у спілкуванні.

Вчитель. **Толерантні люди** більше знають про свої недоліки та переваги. Вони критичні відносно до себе і не прагнуть у всіх бідах звинувачувати інших. Толерантна людина не ділить світ на дві частини – чорне та біле; не робить акцент на розбіжностях між «своїм» та «чужим», тому готова вислухати та зрозуміти інші точки зору.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

⇒ Вправа «Квітка «Толерантність»

Третій учень. Звучить тихо музика. Клас ділиться на команди (5-7 осіб). Ведучий роздає різнокольорові «пелюстки» учасникам команд і просить учнів написати на них синоніми до слова «толерантність». Учні по черзі читають і на дошці будують асоціативну грону квітки «ТОЛЕРАНТНІСТЬ». Наприклад: мудрість, чуйність, відповідальність, взаєморозуміння, терпимість, людяність, об'єктивність, повага, доброзичливість тощо.

⇒ Вправа «Асоціативний ряд»

Четвертий учень. Давайте спробуємо на кожну літеру слова «толерантність» назвати рису характеру, притаманну толерантній людині. (На плакаті записане у стовпчик слово «ТОЛЕРАНТНІСТЬ». Учні по черзі називають рису характеру, яка починається з цієї літери, асоціюється із цим словом, записують на плакаті. А на літеру «Б» – риси характеру, які починаються з інших літер). Наприклад:

- Т** - терплячий, товариський, тактовний.
- О** - обережний, об'єктивний, оригінальний, особливий.
- Л** - лояльний, лагідний, легкий у спілкуванні.
- Е** - енергійний, елегантний, ефективний.
- Р** - рівний, розсудливий, рівнозначний, рівноправний.
- А** - активний, акуратний, авторитетний.

- Н** - надійний, найдорожчий.
- Т** - терплячий.
- Н** - необхідний людям, ніжний, незалежний.
- І** - інтелігентний, ідеальний, ідейний.
- С** - співпереживаючий, співчуваючий, сприймаючий свободу думок і дій іншого, страждаючий.
- Т** - тактовний, товариський.
- Б** - риси характеру, які починаються з інших літер: людяний, доброзичливий, чуйний, милосердний, готовий до примирення.

Вчитель. Усі люди різняться між собою.

- Одні мають білий колір шкіри, інші – чорний або жовтий.
- Одні люди високі, інші – невисокі.
- Одні стрункі, інші – повні.

Люди звертають увагу на відмінності, але це не означає, що хтось є кращим за інших. Хоча в історії були випадки, коли лише через колір шкіри чи соціальне походження принижували інших людей, вважали їх гіршими за себе.

Четвертий учень пропонує внести до «Мішечка порад» наступне: Відмінності між людьми не дають підстави вважати когось з них кращим за інших.

⇒ Вправа «Яблука»

П'ятий учень. Часто буває так, що ми сприймаємо будь-яку групу, наприклад, етнічну, як ціле і не замислюємося про те, що кожний її представник – унікальний і неповторний. Наприклад, нам може здаватися, що «всі китайці на одне лице», а фіни – мовчазні. Однак, якщо ми ближче познайомимося з конкретною людиною, більш дізнаємось про його індивідуальність – неповторність буде очевидною.

Давайте спробуємо проілюструвати унікальність всього існуючого на практиці, навряд хто-небудь вважає, що кілограм яблук наповнений індивідуальністю. (*Запрошуються 5 учнів – від кожної групи (1) для вправи.*)

Звучить тихо музика.

Візьміть кожний по яблучку. Роздивіться його уважно. На це дається одна хвилина. (*Потім яблука змішуються. Завдання: кожний має віднайти «своє яблуко» і описати його відмінності.*)

Вчитель. *Висновок:* люди як і яблука, ніби всі схожі один на одного, але в той же час всі різні.

П'ятий учень пропонує поповнити «Мішечок порад» наступним: Кожна людина є унікальною, пам'ятайте про це.

⇒ Вправа «Всі ми різні»

Шостий учень. Ми не схожі один на одного і, щоб мирно співіснувати, нам слід миритися з цим розмаїттям. Зараз проведемо дослід, який показує, що ми дуже різні. (*Запрошуються 5 учнів для вправи.*)

Візьміть однакові аркуші паперу. Усі одночасно виконуйте наступні дії:

1. Складіть аркуш навпіл.
2. Відірвіть верхній правий кут.

3. Знову складіть навпіл.
4. Відірвіть правий верхній кут.
5. Знову складіть.
6. Знову відірвіть верхній правий кут.
7. Складіть аркуш надвоє.
8. Якщо можна, відірвіть правий верхній кут.
9. Розгорніть аркуш і покажіть іншим.

Обговорення – діалог з таких питань:

- Чи можемо сказати, що хтось виконав роботу неправильно?
- Чому аркуші відірвані так по-різному?
- Чи можете ви сказати, що всі, хто відірвав аркуші інакше, ніж ви, є гіршими за вас?
- Чи буває так, що ми оцінюємо людину тільки з огляду на те, чи робить, вона щось так само, як ми?
- Чого навчає ця вправа?

Вчитель. Дуже важливо сприймати людей такими, якими вони є, навіть коли їх уподобання відмінні від твоїх. Але інколи ми стаємо сліпими і не хочемо прислухатися до чужої думки і вважаємо тільки свою думку правильною.

Шостий учень пропонує внести до «Мішечка порад» наступне:
Поважайте уподобання інших людей, навіть, коли вони відмінні від ваших.

⇒ **Результати соціологічних досліджень**

Творча група учнів класу доповідає про результати соціологічних досліджень з питань толерантної поведінки учнів (плакат, мультимедійна презентація). Соціологічні дослідження свідчать, що 60% учнів класу виявили себе толерантними особистостями, тобто вважають, що слід поважати переконання, уподобання і відмінності однокласників.

Сьомий учень.

Декламує вірш «Толерантне ставлення людини».

Толерантне ставлення людини
Збереже планету від негод,
Розрубає мотлох павутини,
Переріже нитку перешкод.
Толерантне ставлення до всього
Збереже, врятує і спасе,
Допоможе вгледіть перемогу,
Допоможе витримати все.
Будь завжди нестримним вільнодумцем,
Свої мрії пензлем намалюй.
Освіти життя яскравим сонцем,
Толерантний всесвіт побудуй!

Восьмий учень.

Толерантність – це «відстань» між людьми в переносному значенні. Це та межа, яка стримує від втручання у думки, почуття, переживання, смаки іншої людини. Поняття «толерантність» у різних мовах має різні відтінки.

В англійській мові – це готовність і здатність без протесту сприймати

особистість або подію.

У французькій – повага до свободи іншого, його думки, поведінки, політичних і релігійних поглядів.

У китайській – уміння дозволяти, допускати, проявляти терпимість до інших.

В арабській – прощення, поблажливість, схильність до інших.

У перській – терпіння, витривалість, готовність до примирення.

Отже, **толерантність** – доброзичливість, визнання за кожною людиною права бути іншою і поважати її права.

Сьомий учень пропонує внести до «Мішечка порад» наступне: Визнавайте за кожною людиною право бути іншою, поважайте її права.

⇒ Притча

Вчитель. *Звучить тихо музика.* ПРИТЧА.

Жив собі хлопець із жахливим характером. Якось батько дав йому мішок із цвяхами і сказав по одному забивати у паркан щоразу, коли хлопець втратить терпець і посвариться з кимось. Першого дня хлопець забив 37 цвяхів. Згодом він навчився себе опановувати, і кількість забитих цвяхів щодня зменшувалася. Хлопець зрозумів, що легше навчитися стримувати свої емоції, ніж забивати цвяхи.

Нарешті настав день, коли він не забив жодного цвяха. Син підійшов до батька і сказав про це. Тоді батько наказав синові витягти з паркана по цвяху у ті дні, коли він не втратить самоконтролю і ні з ким не посвариться.

Минали дні, і згодом син міг сказати батькові, що в паркані не залишилося жодного цвяха. Батько підвів сина до огорожі та сказав: «Ти добре поводишся, синку, але подивися, скільки дірок залишилося... Огорожа вже ніколи не буде такою, як колись...»

Отже, коли ви з кимось сваритеся і кажете йому щось неприємне, ви залишаєте в іншій людині такі рани, як ці діри. І рани зостаються, попри те, скільки разів потім ви просите вибачення. Словесні рани заподіюють такий самий біль, як фізичні. Діти, не забиваймо цвяхів ворожості, нерозуміння і жорстокості в душі людей. Будьмо толерантними, а, отже, розуміймо одне одного.

Вчитель *пропонує внести до «Мішечка порад» наступне:* Розумійте один одного, відмовляйтеся від ворожості і жорстокості у взаємовідносинах з іншими.

⇒ Тест «Чи толерантна ти людина?»

Вчитель проводить тест «Чи толерантна ти людина?» (додаток № 2).

Звучить тихо музика.

За підсумками тестування виявилось, що:

- 54% учнів класу виявили високий рівень толерантності.
- 46% виявили достатній рівень толерантності.

Це свідчить про необхідність продовження нашої роботи за програмою «Толерантна особистість». Сьогоднішнє заняття допоможе вам розвинути в собі якості толерантної особистості, ми вчимось застосовувати різні методи та прийоми виходу з конфліктних ситуацій, толерантної поведінки та спілкування.

⇒ Вправа «Дикі гуси»

Дев'ятий учень. (Звучить тихо музика). Чи багато знаємо про диких гусей? Вони голосно кричать і боляче щипаються. А ще вони клином летять на південь. А чи знаєте ви, що гусак вибирає собі пару на все життя? І якщо одна половинка гине, інша ніколи не створить собі нову пару і незабаром теж вмирає. Коли вони летять клином, то здатні долати відстань в 1,7 раз більше, ніж поодиночі, оскільки зменшується опір повітря, і найскладніше тому, хто летить попереду. Якщо перший втопився, він перелітає в кінець зграї, і його негайно підмінюють. І кожен з гусей буває в ролі ведучого. Якщо один з гусей захворів або втопився і опускається нижче, ще двоє опускаються з ним і залишаються до тих пір, поки той не набере досить сил.

Ви чули, як кричать гуси, коли клин пливе по горизонту?

Це вони підбадьорюють того, що летить попереду, і точно знають, що їх також підбадьорюватимуть, коли вони опиняться на його місці.

Вчитель. *Обговорення – діалог з такого питання:*

– З ким можна порівняти гусей?

(Вчитель підводить дітей до думки – узагальнення: життя гусей – це метафора стосунків у сім'ї, колективі).

РОЗМОВА – ДІАЛОГ:

- Чи часто нас, якщо ми «летимо попереду» підтримують?
- Чи не забувають про нас, коли ми втопилися і «відстаємо»? Для того, щоб була можливість «летіти» вперед, важливо мати надійний «тил».
- Як ми поведимося, коли хтось помиляється?
- Чи «спускаємося з ним вниз», щоб підтримати? Або нам легше вигнати його зі «зграї»?

Отже, дуже важливо, щоб у сім'ї та будь-якому колективі дотримуватись **правил толерантного спілкування** (*мультимедійна презентація ПРАВИЛ*):

- Бути завжди уважним.
- Бути терпимим у суперечках і аргументувати свою думку.
- Бути гуманним і милосердним.
- Сприймати спокійно погляди співбесідника, не ображати його.

Дев'ятий учень пропонує внести до «Мішечка порад» наступне: Завжди виявляйте людяність, намагайтеся поставити себе на місце іншого, щоб краще його розуміти.

⇒ Легенда «Усе в твоїх руках»

Звучить тихо музика.

Десятий учень. Колись давно на півдні Африки жив розумний, але дуже пихатий вождь. Увесь день його складався з примірянь вишуканого вбрання та розмов із підданими про свій розум. Так минали дні за днями, роки за роками ... Аж ось прокотилася країною чутка, що в пустелі з'явився мудрець. Дуже розлютився вождь: як можна називати якогось там старця найрозумнішою людиною на світі?! Але нікому свого обурення не показав, а запросив мудреця до себе.

І ось настав день зустрічі. Зібралось усе плем'я, щоб послухати найрозумніших. Вождь сидів на високому троні й тримав у руках за спиною

метелика. До нього підійшов невеличкий худорлявий чоловік, привітався й сказав, що готовий відповісти на будь-яке запитання. І тоді, недобре посміхаючись, вождь сказав: «Скажи - но мені, що я тримаю в руках, живе чи мертво?». Мудрець трохи подумав, усміхнувся й відповів: «Усе залежить від тебе».

– Як ви розумієте слово мудреця? (*Обговорення*).

⇒ Конкурс «Цікаве слово»

Одинадцятий учень. Запрошуються команди, які обирають собі конверт з літерами. Літери розподіляються між членами команди, які за короткий час повинні вишикуватися так, щоб утворилося слово (наприклад: дружба, товариш). Перемагає та команда, яка швидше утворила слово.

⇒ Конкурс «Комплімент»

Дванадцятий учень. Запрошуються представники від команд, протилежного полу і отримують завдання: сказати один одному якомога більше компліментів.

3. РЕФЛЕКСІЯ. ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

Вчитель пропонує обмінятися враженнями від проведеного заняття - тренінгу.

1. Продовжити речення «Сьогодні я усвідомив (ла), що толерантність це...»

2. Обговорення – діалог з таких питань:

- Яке значення має в житті людини така риса характеру як толерантність?
- Чому необхідно бути толерантним?
- Які знання, отримані сьогодні, допоможуть вам вийти з неординарних, критичних ситуацій?

⇒ Із «МІШЕЧКА ПОРАД»

Вчитель. За підсумками ми зібрали до «Мішечка порад» наступні думки (*мультимедійна презентація робочої групи*):

- ⇒ всі люди різні – не кращі й не гірші, а просто різні;
- ⇒ вчимося сприймати людей такими, якими вони є, не намагаймося змінити в них те, що нам не подобається;
- ⇒ цінуймо в кожній людині особистість і поважаймо її думки, почуття, переконання, незалежно від того, чи збігаються вони з вашими;
- ⇒ зберігайте «своє обличчя», знайдіть себе і за будь-яких обставин залишайтеся самим собою;
- ⇒ відмінності між людьми не дають підстави вважати когось з них кращим за інших;
- ⇒ кожна людина є унікальною, пам'ятайте про це;
- ⇒ поважайте уподобання інших людей, навіть, коли вони відмінні від ваших;
- ⇒ визнавайте за кожною людиною право бути іншою, поважайте її права;
- ⇒ розумійте один одного, відмовляйтеся від ворожості і жорстокості у взаємовідносинах з іншими;
- ⇒ завжди виявляйте людяність, намагайтеся поставити себе на місце іншого, щоб краще його розуміти.

ПІСЛЯДІЯ

тренінгового заняття «Толерантність врятує світ»

1. Подальша **розмова – діалог** класного керівника, вчителів, практичного психолога, бібліотекаря, батьків, друзів класу з учнями 8 класу.
2. З метою зниження рівня агресії і впливу стереотипів та упереджень на міжособистісні взаємини в учнівському колективі проведення **дискусій**:
 - ✓ «Як можна навчитися жити в суспільстві?»,
 - ✓ «Чи може співпраця привести до примирення?»,
 - ✓ «Як конструктивно розв'язувати конфлікти?».
3. Проведення **соціологічних досліджень** щодо рівня толерантності в сім'ях, тестування з проблеми «Толерантність у взаємовідносинах у Вашій родині» (додаток № 3).
4. Підсумок – **свято взаємопорозуміння дітей та батьків** «Нерозлучні друзі – дорослі й діти»
5. Проведення учнями 8 класу заходів для **молодших школярів**:
 - ✓ «Бридке каченя: історія про упередження та вигнання» (*діалог – суперечка*);
 - ✓ «Ім'я як джерело неповторності і гідності» (*тренінгове заняття*);
 - ✓ «Зрозуміти і домовлятися» (*інсценізація*).

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Правила роботи у тренінговій групі

Усі ми, зустрічаючись на заняттях:

- ✓ відкриті новим враженням;
- ✓ приймаємо іншого, як себе;
- ✓ нікого не критикуємо;
- ✓ не боїмося бути самими собою;
- ✓ взаємно підтримуємо один одного;
- ✓ не обговорюємо поза групою те, що відбувається в ній;
- ✓ працюємо «тут – і – зараз».

Додаток 2.

Тест «Чи толерантна ти людина?»

1. Для того, щоб не було війни.
 - а) нічого не можливо зробити, тому що війни будуть завжди
 - б) треба зрозуміти, з якої причини вони відбуваються
2. В ліцеї розповідають про героїв, які проявили толерантність.
 - а) тобі це не цікаво
 - б) ти бажаєш більше дізнатись про них
3. Ти протистоїш насильству.
 - а) насильством
 - б) приєднуєшся до інших людей, щоб сказати «Ні»
4. Тебе зрадив товариш.
 - а) ти йому помстишся
 - б) ти будеш намагатися налагодити з ним відносини
5. Коли говорять про дітей, що постраждали від війни.
 - а. ти почув і забув

- б. співчуваєш і хотів би чимось допомогти
6. Ти не згоден з кимсь.
- а) ти не даси йому домовити
 - б) ти його дослухаєш
7. На уроці ти вже відповідав
- а) ти хочеш відповідати ще
 - б) ти даси змогу відповідати іншим
8. Тобі пропонують листуватися з іноземцями
- а) тобі це не цікаво, ти не хочеш ділитися з ними своїми мріями, своїми думками
 - б) тобі цікаво з ними листуватися, пізнавати про їх життя, їх мрії, ділитися своїми мріями.

Обери ту відповідь, яку вважаєш правильною, познач кружечком, підрахуй, скільки у тебе їх вийшло.

А) Якщо в тебе майже одні відповіді «б».

Ти проявляєш високу толерантність. Ти в майбутньому будеш громадянином мира, відповідальним, активним провідником миру у всьому світі. Розкажи друзям, як тобі це вдається.

Б) Якщо в тебе відповіді від 3 до 7 «б».

Ти не дуже толерантний. Ти намагаєшся завжди нав'язати свої ідеї. Але ти допитливий, в тебе добра уява. Використовуй ці якості для боротьби з нетерпимістю.

В) Якщо в тебе відповіді менше ніж 3 «б».

Ти зовсім не толерантний. Якби ти був більшим оптимістом і тобі би подобалось вести дискусії, ти би став більш щасливим. Намагайся прикладати для цього більше зусиль.

Додаток 3.

Тест «Толерантність у взаємовідносинах у Вашій родині»

1. Молодший брат зламав твою іграшку:
 - а) ти його вибачаєш, адже він це зробив не навмисно;
 - б) ти його караєш.
2. Ти є свідком жорстокості у себе вдома:
 - а) ти не хочеш так чинити;
 - б) ти відчуваєш, що стаєш жорстоким.
3. Ти заздриш своєму брату:
 - а) ти хочеш його вдарити;
 - б) ти кажеш про те, що не дає тобі спокою.
4. Ти посварився з сестрою:
 - а) ти намагаєшся порозумітися з нею;
 - б) ти ображаєш і мстиш їй за це.
5. Ти незадоволений собою:
 - а) ти говориш, що людей без вад немає;
 - б) ти у всьому звинувачуєш інших.
6. Тобі про когось кажуть погане:
 - а) ти перевіряєш, чи це дійсно так;
 - б) ти повторюєш, не аналізуючи того, що тобі сказали.

7. З тобою повелися жорстоко:

- а) ти відповідаєш тим же;
- б) ти кажеш «ні» і намагаєшся не бути жорстоким

8. Тобі не хочеться іти на прогулянку з рідними:

- а) ти влаштовуєш істерику, щоб цього не робити;
- б) ти йдеш на прогулянку, щоб усі були задоволені.

Обери ту відповідь, яку вважаєш правильною, познач кружечком, підрахуй, скільки у тебе їх вийшло.

А) Якщо в тебе майже одні відповіді «а».

Ти виявляєш високий ступінь толерантності. Ти впевнений у собі і вмієш порозумітися з іншими. Ти зрозумів, що твоя свобода закінчується там, де починається свобода інших.

Б) Якщо в тебе відповіді від 3 до 7 «а».

Ти не дуже толерантно ставишся до інших. Ти не достатньо впевнений у собі, щоб повністю порозумітися з іншими, однак ти добрий, і з часом у тебе все вийде.

В) Якщо в тебе відповіді менше ніж 3 «а».

Ти зовсім не толерантний. Якби ти зміг краще пізнати себе і прийняти таким, як ти є, ти міг би бути більш щасливим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова О. В. Розвиток самодостатньої особистості, її соціалізація // Наша школа. – 2006. – № 2-3.
2. Варава В., Зоц В. Виховні технології. – К. 2004.
3. Волков Б. С. Психологія подростка. Психологія розвитку. – М., 2001.
4. Дербеньова А. Г. Педагогічна діагностика у класному керівництві. – Харків, 2007.
5. Інноваційність виховного процесу в сучасному освітньому просторі: теоретичні основи та досвід творчих освітян Одещини. Збірка публікацій в науково-методичних виданнях України / Упорядник О. І. Чешенко. – Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 189 с.
6. Куницина В. Н., Казаринова Н. В. Межличностное общение. – СПб., 2011.
7. Крецул Л. І. Система роботи класного керівника по забезпеченню розвитку та саморозвитку особистості учня. // Наша школа. – 2005. – № 3.
8. Нечаєв М. П. Діагностика вихованості школярів. – М., 2006.
9. Фокіна Т. В. Виховна система Школи зростання особистості // Виховна робота в школі. – 2009. – №6. – С. 2-10.
10. Фокіна Т. В. Програма «Толерантна особистість». // Виховна робота в школі. – 2011. – № 10.
11. Фокіна Т. В. Учитися жити у сучасному світі. (Програма самовдосконалення особистості учнів) // Виховна робота в школі. – 2010. – №11. – С. 4-14.
12. Ягоднікова В. В. Теорія та методика виховання лідерів. // Одеса, 2010 – 231 с.